

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. (070) 11 98 43

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

Versijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

FEBRUARI 1961
10e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

15-jarig bestaan	Blz. 17
Persconferentie	" 17
Raadsliedencursus	" 17
Nieuwe raadslieden	" 17
Topkaderconferentie	" 17
Raad van Advies	" 18
Kader	" 18

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Conferentie over het onderwerp "Overheid en Burger"	" 18
---	------

HUMANITAS

Kaderblad Humanitas	" 18
Aanstelling nieuwe functionarissen bij Humanitas	" 19
Afdelingen en gewesten	" 19
Conferenties	" 19
Het Zuiden en de subsidie	" 19

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Werkgroepen	" 19/20
-------------	---------

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Winterweekend	" 20
Kampen	" 20

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Disputen	" 20
Voorjaarsconferenties en Zomerkampen	" 21

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Regionale discussiebijeenkomsten	" 21
Afdelingsnieuws	" 21
"Vernieuwing"	" 21

HUMANISTISCH THUISFRONT

Vormingscentrum	" 21/22
Subsidies	" 22

HUMANISTISCHE LITERATUUR

" 22

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maanden februari en maart voor de VARA	" 22
---	------

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST

Blz. 23/24

INTERNATIONAAL NIEUWS

De geschiedenis van de Rationalist Press Association " 24

VAN ALLE KANTEN

Rubrieken

De Gelderlander Pers " 25/26

Beschouwingen over het Humanisme

De Standaard - België " 26/27

De Humanist in Europa

Verenigd Europa " 27/28

Een serie artikelen in Bevrijdend Denken over radicalisering
van het Humanisme " 28/29

Bevrijdend Denken over Anneke Beekman " 29

HUMANISTISCH VERBOND

15-jarig bestaan.

De viering van het 15-jarig bestaan van het Humanistisch Verbond vindt resp. plaats op 17 februari in Amsterdam, Arnhem, Heerlen, Hengelo, Rotterdam en Utrecht, op 18 februari in Den Haag en op 19 februari in Groningen.

Alle bijeenkomsten hebben een zeer aantrekkelijk programma, terwijl door leden van het hoofdbestuur het woord gevoerd zal worden.

Vele gemeenschappen in de omgeving van bovengenoemde plaatsen hebben er voor gezorgd, dat hun leden en belangstellenden ook aanwezig kunnen zijn.

Persconferentie.

De jaarlijkse persconferentie wordt in verband met het 15-jarig bestaan van het Humanistisch Verbond vroeger gehouden dan gebruikelijk is. De bijeenkomst zal weer in Den Haag plaats vinden, in één der zalen van Hotel Central, Lange Poten 6, en wel op 10 februari a.s. des namiddags om 15.15 uur.

Raadsliedencursus.

Onder de titel: "Aspecten der Geestelijke Verzorging" wordt in januari, februari en maart op een viertal zaterdagen een cursus voor raadslieden en andere medewerkers op het gebied der geestelijke verzorging gehouden.

Door de topraadslieden Pols, Schonk en d'Angremond worden de problemen en de methodiek besproken van de geestelijke verzorging onder resp. gedetineerden, in de arbeiderskampen en in en vanuit de plaatselijke gemeenschappen. De cursus wordt besloten op 11 maart, met een forum onder voorzitterschap van Dr. J.P. van Praag. Alle bijeenkomsten vinden in Utrecht plaats.

Nieuwe raadslieden.

Door het hoofdbestuur werd de benoeming goedgekeurd van: Mevrouw U.D. Postma-Sinzheimer te Haarlem, de heren D. Dijkstra te Arnhem en D. van Hemert te Maastricht tot plaatselijk geestelijk raadsman(vrouw) in deze gemeenschappen. Tot geestelijk raadsman voor de Inrichtingen van Justitie werden benoemd: de heren Drs. W. van Dooren te Bilthoven en Dr. F.N. Sickenga te Den Haag.

Topkaderconferentie.

De voorjaarsconferentie van gewestbestuurders met leden van het hoofd- en dagelijks bestuur, welke op 4 en 5 februari in "De Ark" te Nunspeet plaats vond, was gewijd aan de bespreking van de positie van het Verbond na 15 jaar en de functie van de gewesten. Ook het jaarverslag, dat op het congres wordt uitgebracht, kwam in de discussie.

Raad van Advies.

Op 20 januari kwam in Den Haag de Raad van Advies bijeen ter bespreking van het jaarverslag van het Humanistisch Verbond over 1960. Aandacht werd gewijd aan het vraagstuk van de herintegratie, in het bijzonder in de nieuwe woongebieden.

Kader.

De redacteur van het orgaan voor bestuurders en functionarissen, de heer W. Coenders, heeft zijn functie om gezondheidsredenen moeten neerleggen. Onder zijn leiding is dit blad in de afgelopen jaren van een eenvoudig gestencild blaadje uitgegroeid tot zijn tegenwoordige omvang.

-o-

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Conferentie over "Overheid en Burger".

Op zaterdag 11 februari 1961 organiseert de Humanistische Stichting Socrates een conferentie over het onderwerp: "Overheid en Burger".

Inleiders zijn:	Mr. H.B.J. Waslander	over	"Meerderheid en minderheid in de volksgemeenschap".
	Prof. Dr. I. Samkalden	over	"Waarborgen voor de burger jegens de overheid".

Voorzitter is: Mr. A. Mout.

De conferentie is in de eerste plaats bedoeld voor juristen; hier zullen de inleidingen dan ook op worden afgestemd. Anderen, die belangstelling voor het onderwerp hebben, zijn echter ook welkom.

De conferentie wordt gehouden in het Erasmushuis, Oudegracht 152 te Utrecht en begint om 10.45 uur. Einde omstreeks 16.00 uur.

Een verslag over deze conferentie zal in het volgende nummer van de Documentatiedienst worden opgenomen.

-o-

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"H U M A N I T A S"

Kaderblad Humanitas.

Het tweemaandelijks orgaan Humanitas verscheen in december, net te laat om nog in het vorige nummer van dit blad vermeld te worden.

In dit nummer komen onder meer voor: "Kleine dialoog over het case-work van Mej. E.M. Cox en een discussie tussen Prof. W.F. van Hattum, Dr. J. de Tempe en N.F.A. de Graan over: "Straf, vergelding en reclassering", naar aanleiding van een reeds eerder door Prof. van Hattum geschreven artikel in Humanitas over dit onderwerp.

Aanstelling nieuwe functionarissen bij Humanitas.

Voor de provincies Noord-Brabant en Zeeland is bij de vereniging aangesteld als gewestelijk maatschappelijk werk-adviseur, met als standplaats Breda: de heer W. Post.

Verbonden aan het Centraal Bureau van Humanitas werd Mej. Y.v.d. Hulst voor de tijd van één jaar, als maatschappelijk werkster voor voogdijzaken.

Afdeling Rotterdam heeft de dames Benist en Lammers aangesteld tot maatschappelijk werksters voor algemeen en maatschappelijk werk.

In de afdeling Arnhem is het bestuur doende, een tweede maatschappelijk werkster aan te stellen, en men tracht ook zo spoedig mogelijk de beschikking te krijgen over een eigen afdelingsbureau.

Afdelingen en gewesten.

Het nieuwe bureau van de afdeling Amsterdam aan de Den Texstraat 1 werd op zaterdag 21 januari door de wethouder van Sociale Zaken officieel geopend.

In het gewest Gelderland werd kort geleden een volledig gewestelijk bestuur gevormd, dat als eerste opdracht heeft, ook in deze provincie een gewestelijk centrum voor maatschappelijk werk van Humanitas te vormen met een eigen provinciale functionaris.

Conferenties.

De tweede conferentie voor gewestelijke bestuursleden van Humanitas en hoofdbestuursleden zal op 27 mei 1961, wederom in Utrecht, worden gehouden. De bespreking van 19 november/over samenwerkingsorganen zal met 1960 een verslagbespreking worden afgesloten, en als tweede onderwerp komt ter sprake: "De plaats en taak van gewestelijke besturen".

Op 6 mei zal een conferentie worden belegd voor hoofdbestuursleden, voorzitters en secretarissen van landelijke secties en stafmedewerkers over: "Het eigene" van Humanitas in het werk-ten-behoeve-van-hulpvragenden, met als praktische doelstelling het geven van de best mogelijke voorlichting aan overheids-instanties, en met als algemeen doel bezinning op de waarde van de bundeling van krachten in een vereniging als Humanitas.

Het Zuiden en de subsidie.

Het hoofdbestuur van Humanitas heeft in een brief, gericht aan de Gemeenteraad van de gemeente Geleen, met klem geïnteresserd tegen het in de Geleense Gemeenteraad heersende ondemocratische gebruik, om door middel van stemmenmeerderheid aan Humanitas de gemeentesubsidie voor gezinsverzorging te weigeren, terwijl aan andere gezinsverzorgings-instanties wel subsidie wordt gegeven.

-o-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Werkgroepen.

In de H.J.G. zijn drie werkgroepen opgericht, t.w.:

- I. Een groep die de denkbeelden van Dr. Szczesny zal bediscussiëren, onder leiding van Ben Hartemink;
- II. Jongeren in contact met Humanisme, onder leiding van Wijnand Thommes;
- III. Economische aspecten van hongerproblemen en overbevolking, onder leiding van Henny Reijgers.

-0-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Winterweekend.

De H.J.B. heeft op 7 en 8 januari 1961 haar winterweekend gehouden in Soest. En het is een stimulerend weekend geweest.

Ongeveer veertig mensen hebben zich intensief beziggehouden met kleine en grotere organisatorische problemen, en ook met problemen van minder praktische aard.

Het weekend was opgezet als een soort kaderweekend dat wel voor alle leden "opengesteld" was, en waar alle deelnemers, w.o. dus ook toekomstige kaderleden, aan 't discussiëren gezet werden. Deze opzet was er op gericht, om het werk niet op een paar, vaak dezelfde, mensen neer te laten komen maar ook de leden zelf enthousiast te maken voor het meer praktische en ze hierin te betrekken.

Om de verhitte gemoederen, ontstaan bij de heftige en enthousiaste discussies, wat te bedaren zijn er een paar enorme wandelingen gemaakt en er is, "om niet eeuwig te discussiëren", gezongen tot de ruiten rinkelden.

Al met al: een weekend, gekenmerkt door een sfeer van eensgezindheid, een weekend dat bijzonder goed geslaagd is.

Kampen.

Er zullen waarschijnlijk een Landelijk Paaskamp en een paar Regionale Pinksterkampen gehouden worden.

Voor de zomerkampen worden overwogen een zeilkamp en een kamp in de buurt van Callandsoog.

-0-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Disputen.

In Amsterdam werd onlangs een dispuut gehouden over het Zen - Boeddhisme. Spreker was de heer H. van Praag, die in zijn spontane lezing ook interessante jeugdherinneringen heeft opgehaald. Het was een alleszins geslaagde discussie, waar toch nog vele vragen open bleven, wat uiteindelijk wijst op een actieve belangstelling. Deze belangstelling bleek trouwens ook al door de grote opkomst. Daarom is het bestuur in Leiden, door middel van een circulaire aan zijn leden, bezig het interesse voor dit actuele onderwerp te peilen.

Voorjaarsconferenties en Zomerkampen.

Er worden al weer voorbereidingen getroffen voor de landelijke conferentie, evenals voor de conferentie Leiden - Delft, die eind februari zal plaats vinden.

Ook de Zomerkampcommissie laat, ondanks de huidige kou, al een actief geluid horen.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Regionale discussiebijeenkomsten.

Het hoofdbestuur van de Humanistische Werkgemeenschap heeft vijf regionale bijeenkomsten georganiseerd en wel in Rotterdam (19 januari), Zwolle (28 januari), Haarlem (28 januari), Amsterdam (11 februari) en Bussum (20 februari). Op deze bijeenkomsten werden door hoofdbestuursleden inleidingen gehouden, die betrekking hadden op een nota, samengesteld door de heren J.J.A. Berger en Dr. J.P. van Praag over een nieuwe vormgeving van de motieven van het socialisme.

Afdelingsnieuws.

De afdeling Badhoevedorp kwam 3 januari bijeen om te luisteren naar een Nieuwjaarstoespraak van de heer J. Oosterhuis en te kijken naar kleurendia's van Italië.

De afdeling Leiden voorzag 18 januari in enige bestuursvacatures, stelde een winterprogramma op en luisterde tenslotte naar een toespraak van de heer Meyer de Vries over de taak van de H.W.G.

De afdeling Hilversum luisterde, samen met P.C.W.G.-leden naar toespraken van Ds. J.J. Buskus en Prof. Dr. G. Stuiveling over "Christendom en Humanisme".

"Vernieuwing".

In het januari-nummer van "Vernieuwing" komt onder meer een bespreking van de hoofdredacteur voor over de vergadermoehheid (op en neergang van het socialisme), waaruit blijkt dat de schrijver niet zulke pessimistische conclusies trekt uit dit verschijnsel als vele anderen.

Henri Sandberg schrijft over de problemen in Frankrijk.

De radiolezing van Drs. Anne Vermeer van 1 december jl. in het kwartiertje van de Werkgemeenschappen is in dit nummer opgenomen onder de titel: "De grenzen van het confessioneel onderwijs".

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT

Vormingscentrum.

Het Humanistische Vormingscentrum voor de dienstplichtige militairen heeft in 1960 2200 bezoekers gehad. In 1959 waren het er ongeveer 1500. Dit aantal overtreft de verwachtingen (door de minister werd een maximum

gesteld van 3000, dat in de loop der jaren mag worden bereikt). Zoals men weet is het nieuwe gebouw van het Vormingscentrum begin juni 1960 geopend. Tot die tijd had het Vormingscentrum gastvrijheid genoten in het conferentieoord van het Humanistisch Verbond "De Ark" te Nunspeet, dat uiteraard niet voor dit doel was ingericht.

Subsidies.

De Gemeenteraad van Heerlen heeft, na gedurende 5 jaar een soortgelijk verzoek te hebben geweigerd, thans beslist dat het Humanistisch Thuisfront een subsidie van f.25.-- zal ontvangen. De bedragen voor de verschillende thuisfronten heeft men willen vaststellen in overeenstemming met de percentages van de verschillende levensbeschouwelijke groeperingen. Zo kreeg het Katholiek Thuisfront f. 550.-- en de Protestant-Christelijken f. 125.--.

-o-

HUMANISTISCHE LITERATUUR

Verschenen is het december-nummer van "Rekenschap".

Inhoud:

Een verklaring van de Redactie met betrekking tot het aftreden van haar leden Prof. Dr. G. Stuiveling en Prof. Dr. T.T. ten Have.

O. Noordenbos	: Johannes van Vloten.
Matthew Ies Spetter	: Negers en blanken in Amerika.
A.B. Drooglever Fortuyn	: De natuurlijke dood.
Nguyen Dang Thuc	: De rol van het Humanisme bij de opbouw van een nieuw Azië.

Uit de tijdschriften.

Internationale kroniek.

Een vreemd verhaal.

-o-

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maanden februari en maart voor de VARA

12 februari	: Prof. Dr. G. Stuiveling	"15 jaar georganiseerd humanisme".
19 februari	: Dr. H. Bongers	"Is er veel veranderd?".
26 februari	: Dr. G.W. Huygens	"In het teken van het boek".
5 maart	: Prof. Dr. Libbe van der Wal	"En wat zegt een humanist daarvan?".
12 maart	" S. Bouma	" Alledaags Humanisme".

Wij herinneren onze lezers eraan, dat Brussel Vlaams iedere woensdag om 18.00 uur een Humanistische uitzending verzorgt en Brussel Frans alle zaterdagen om 19.00 uur.

INTERNATIONALE LITERATUURLIJSTTHE RADICAL HUMANIST (INDIA)

No. 49
December 4 - 1960

Humanism and Contemporary
Social Philosophies
The facts about Cuba

G.P. Bhattacharya
Samuel Shapiro

No. 50
December 11 - 1960

Congo and U.N.
Humanism and Contemporary
Social Philosophies
The lawless law of preventive
detention

G.P. Bhattacharya
M.R. Masani

No. 51
December 18 - 1960

The facts about Cuba
Roy on contemporary problems
Emphasize radical approach to
politics
Ellen Roy Memorial Supplement

Samuel Shapiro
G.P. Bhattacharya

THE HUMANIST (USA)

No. 6
Nov.-Dec. - 1960

Neurotic defense mechanisms in
supernatural religion
Criminal responsibility and
mental illness
The ethics of birth control
In defense of separation

Weston La Barre
Herbert C. Archibald
Thomas S. Szasz
A.H.A. Committee on Church
and State

THE HUMANIST (ENGLAND)

No. 2
February - 1961

The age of superstition
The end of the world
The problem of mixed marriages
Buddhism and religious belief
Science and western culture
Television and Radio
Humanist Questionnaire
Religion and world crisis

Pat Sloan
Michael H. Briggs
James Buchanan
Ninian Smart
E.H. Hutten

Archibald Robertson

THE ETHICAL OUTLOOK

No. 1
Jan.-Febr. - 1961

Elephants and Men
How I came to the Ethical
Society
Camus: Faith for an age of
Anguish

Editorial
William J. Fielding
Matthew I. Spetter

What is wrong with our schools?
An ethica out of doubt
Friends across the sea
Aims for our children's Sunday
classes
Story: "The Hindu Man-God"

Frances H. Kohan
Dudley E. Brewer
Letitia Martins

Calvin Valensi

DER FREIRELIGIÖSE (DEUTSCHLAND)

Heft 2
Februar - 1961

Die Macht des Zaubers - der
Zauber der Macht
Das Problem des Kausalität
Hat der Mensch einen freien
Willen?

Dr. Bonness
Dr. Keyssner

Dr. Pick

-o-

INTERNATIONAAL NIEUWS

De geschiedenis van de Rationalist Press Association.

Het Information Bulletin van de I.H.E.U. van oktober 1960 bevat een overzicht van de geschiedenis van de Rationalist Press Association.

Charles Watts begon in 1885 Watts's Literary guide uit te geven. Daarin waren aller, toentertijd als ketters beschouwde, boeken aangekondigd en besproken, welke men zo in het algemeen niet aangekondigd zag. Ook gaf Watts een Agnostic Annual uit. Beide bladen bestaan nog, maar hun namen zijn veranderd in resp. The Humanist en The Rational Annual.

Om zijn werk meer steun en achtergrond te verlenen richtte Watts een een comité op, genaamd The Rationalist Press Committee, dat propaganda maakte voor vrijheid van denken, vooral door het stimuleren van het uitgeven en verkopen van boeken op dit terrein, het bevorderen van gesecculariseerd onderwijs, een humanistische levensbeschouwing enz. In 1899 werd de Rationalist Press Association opgericht, in het bureau van de Ethical Union. Men ziet dus dat er vanaf het begin een nauwe samenwerking tussen beide organisaties is geweest. Watts heeft de uitgave van goedkope boeken zeer bevorderd. Hij was in zekere zin een voorloper van de pocketboek uitgevers.

In 1943 werd in het rapport van het Comité van de Aartsbisschoppen voor het brengen van het Evangelie, het werk van Watts en zijn zoon Frederick genoemd als de belangrijkste hinderpaal voor succes. Langzamerhand is de maatschappij veranderd.

Deze activiteit tot het brengen van bepaalde boeken op humanistisch terrein is overgenomen door de gewone uitgeversmaatschappijen. Een speciale zorg is niet meer nodig. De uitgeverij van Watts is opgegaan in een van de grote commerciële uitgeverijen. Maar de R.P.A. is blijven bestaan als een Humanistische organisatie, die samenwerkt met de Ethical Union en met haar in de Humanistische Raad zit. Lord Russell is president van de R.P.A.

VAN ALLE KANTEN

Rubrieken. (De Gelderlander Pers)

In de Gelderlander Pers verscheen op 24 december 1960 weer de rubriek Buitenkerkelijk Humanisme.

De samensteller schonk ditmaal veel aandacht aan de Bund Freireligiöser Gemeinde, die onlangs tot de IHEU is toegetreden. De geschiedenis van de bond werd uitvoerig geschetst. Tenslotte zegt de schrijver:

" Een eerste kennismaking met deze Bund Freireligiöser Gemeinde "geeft de indruk van een strijdorganisatie, die met naar Nederlandse begrippen soms erg primitieve methoden vooral de Katholieke Kerk als voornaamste mikpunt van haar bestrijding gekozen heeft. Wij herinneren ons een rede van Prof. Gerhard von Frankenberg, ere-president van de "Volksbund für Geistesfreiheit" op het internationale congres van humanistische bewegingen te Amsterdam in 1952, waarin deze een wegdringen van de Kerk uit het openbare leven, met name uit het onderwijs en uit de pers, bepleitte als een van de voornaamste actiepunten van de op te richten humanistische Internationale.

" Op het tweede humanistische congres te Londen in 1957 zagen wij verschillende boeken circuleren, uitgaven van de Bund, die de Katholieke Kerk tot onderwerp hadden op een wijze, die deed denken aan de pathetische manier waarop men soms alarmkreten ziet aangeheven tegen het sluipend gevaar van de "vijfde colonne". Er was zelfs een met veel ijver gedocumenteerd en geïllustreerd "Zwartboek van het Vaticaan" bij in een stijl, die men ten onzent alleen nog maar in het dagblad van Paul de Groot kan aantreffen! Deze agressiviteit ten opzichte van de godsdienst is wel verklaarbaar vanuit de historische oorsprong van de Duitse vrij-religieuze beweging maar lijkt toch moeilijk overeen te brengen met de "tolerantie ten aanzien van iedere achtbare godsdienstige verdraagzaamheidsgedachte" die bijvoorbeeld in ons land het Humanistisch Verbond tracht in praktijk te brengen.

" Wijst het binnentreden van deze Duitse vrijdenkersbeweging in de kring van het internationaal georganiseerde moderne humanisme op een verandering van mentaliteit bij onze oosterburen, of zullen wij een koerswijziging binnen deze internationale kring te zien krijgen? Het lijkt ons een dubbeltje op zijn kant."

In dezelfde rubriek worden cijfers gegeven over het bezoek aan de militaire tehuizen van het Humanistisch Thuisfront, en cijfers betreffende het ledental van de Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid. Er wordt een uittreksel gegeven van het artikel van Prof. Dr. Ir. J.P. Masure over een Humanistische visie op de sporttoto en tenslotte wordt een artikel van Dr. Bongers over de morele herbewapening en een ingezonden stuk in Mens en Wereld over het humanisme tegenover het communisme gereleveerd. De samensteller van de rubriek wijst erop dat Bongers' bezwaar tegen een pamflet over Morele Herbewapening is, dat men van die zijde de Morele Her-

bewapening als enige kracht ter wereld beschouwt, die het gevaar van de communistische ideologie kan keren. Maar, zegt de samensteller van de rubriek, in het ingezonden stuk van de heer P.D. van Royen stelt deze nu juist, dat alleen het Humanisme het communisme kan keren. De samensteller meent, dat de heer van Royen maar eens moet gaan praten met Dr. Bongers.

-o-

Beschouwingen over Humanisme. (De Standaard - België)

Het Belgische dagblad De Standaard van 16 december jl. publiceert het volgende artikel:

" Humanisme in Vlaanderen

" Voor een vereniging van priesters hield Dr. M. Van Haegendoren, voorzitter van de Stichting Lodewijk de Raet, enkele maanden geleden, een zeer doordachte rede over het thema "Verdraagzaamheid in contact met andersdenkende ontwikkelden in ons land" (de tekst van die voordracht werd gepubliceerd in het tijdschrift "Sacerdos").

" Het is onze bedoeling niet deze zeer degelijke en uitvoerige toespraak hier samen te vatten: een dergelijke onderneming zou gevaar lopen de gedachten van de spreker, die bij zulk een delicaat onderwerp vanzelfsprekend zeer genuanceerd waren, al te zeer onrecht aan te doen. In de toespraak komt echter een bedenking voor die wellicht onze bijzondere aandacht verdient en die we daarom gaarne onder het oog van onze lezers hadden gebracht. Zij luidt als volgt:

" Het is zeker geoorloofd in een democratische maatschappij een anti-godsdienstige propaganda te voeren. Het is echter niet juist dat zulks onder het etiket van humanisme of verdraagzaamheid zou geschieden. Sommige humanisten in Vlaanderen - zulks in tegenstelling tot wat in Nederland het geval is - geven de indruk anti-godsdienstig te zijn. Zij bewijzen zodoende geen dienst aan de zaak van het humanisme, dat ieders eerbiediging verdient. Het ware humanisme heeft niets te maken met anti-godsdienstige actie. Het streeft naar het geluk van de mens op deze aarde en naar het welzijn van de aardse maatschappij. Het spreekt zich eenvoudig niet uit over het bestaan van het bovennatuurlijke maar ontkent slechts iedere tussenkomst van het bovennatuurlijke op de aarde. Het humanisme bestrijdt de Kerk niet; het eist alleen naast de Kerk een plaats op als levensbeschouwelijke expressie van het on-kerkelijke bevolkingsdeel. Zo gezien zijn christendom en humanisme op vele terreinen erop aangewezen als bondgenoten op te treden, b.v. tegen het nihilisme op educatief en ethisch gebied. In Vlaanderen zal zulks maar mogelijk zijn op voorwaarde dat de humanisten zich resoluut distancieren van iedere anti-godsdienstigheid".

" Deze regels kunnen wellicht tot heel wat beschouwingen aanleiding geven en misschien zou een of andere uitspraak in deze tekst een zekere toelichting vergen: aan de bedoeling van de auteur kan echter niet getwijfeld worden. Dr. Van Haegendoren ziet het humanisme als een behartiging van het menselijke geluk in zijn aardse dimensie, als een streven naar ontplooiing van de mens onder natuurlijk opzicht.

"Een dergelijk streven is verenigbaar met verschillende levensbeschouwingen. In een pluralistisch land als het onze, waarin verschillende levensbeschouwingen worden gehuldigd, heeft een humanistisch streven slechts kans op slagen indien het met deze werkelijkheid rekening houdt en eerbied weet op te brengen voor de eerlijke overtuiging van anderen. Waar het humanisme verbonden wordt met een anti-godsdienstige actie, iets waartoe vele (doch niet alle) humanisten in Vlaanderen zich laten verleiden, daar wordt aan de zaak zelf van het humanisme slechts schade berokkend.

" Er zijn in Vlaanderen vrijzinnige humanisten en er zijn christelijke humanisten. Zij hebben met elkaar gemeen dat zij, in het licht van hun wereldbeschouwing, de ontplooiing en bevordering van alle menselijke waarden nastreven. Ondanks hun verschil in levensopvatting moet op vele gebieden tussen hen een vruchtbare samenwerking mogelijk zijn in het belang zelf van de idealen die zij nastreven.

" Die opvatting lijkt ons volkomen juist. In de praktijk eist zij echter een klimaat van wederzijdse achting en waardering. Het is de grote verdienste van Dr. Van Haegendoren, zoals weinigen in Vlaanderen, voor het tot stand komen van een dergelijk klimaat te hebben geijverd en in dit streven reeds belangrijke resultaten te hebben bereikt."

-0-

De Humanist in Europa (Verenigd Europa).

Onder deze titel verscheen in het maandblad van de Europese Beweging: Verenigd Europa een artikel van de hand van de ondervoorzitter van het Humanistisch Verbond, Mr. Dr. H.J. Roethof.

Nadat de schrijver heeft uiteengezet, dat de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid en de idee van de sociale gerechtigheid typische trekken zijn van het Europese geestesleven, gaat hij voort:

" Stelt men nu de vraag wat dit alles betekent voor de Europese integratie, dan valt het leggen van rechtstreekse verbanden niet gemakkelijk. Tussen denken en doen, tussen het neerslaan van de idee in de materie liggen te veel schakels, die het uitzicht op de diverse correlaties belemmeren. Vast staat dat ons gevoel voor menselijke verbondenheid, van mens te zijn tussen onze medemensen, ook bijdraagt tot de kijk van de gemiddelde humanistische mens op de Europese eenwording. Zijn opvattingen over die menselijke verbondenheid immers maken het hem eenvoudiger over de grenzen heen te zien. In stede van zich te willen afgrenzen tegenover andere culturen, zal hij geneigd zijn er het algemeen menselijke, dat hij er als iets gemeenschappelijks in ondervindt, uit te halen. De staat zal hij graag geven voor de wereld, al zal lang niet elke humanist - en zeker de ondergetekende niet - zo ver van nuchterheid en realiteit afgroeien, dat hij tot een wereldfederalist wordt. Het hoge doel moet bereikbaar zijn: wie te hoog boven de horizon kijkt, struikelt in de eerst voorhanden greppel. De menselijke geschiedenis is er niet één van plotselinge revolutionaire omwentelingen; zij is veel meer een gestalte evolucie, bewust gericht op de verdere doorwerking van redelijkheid en zedelijkheid. Geen optimistisch negentiende-eeuws vooruitgangsgeloof kan ons

"daarbij leiden; wel een weten omtrent de voor het bereiken van
"elk doel onmisbare inspanning. Europa is zo'n bereikbaar doel."

Een eindje verder zegt Dr. Roethof nog:

" Wanneer inderdaad de eerbiediging van de menselijke persoon-
"lijkheid als een essentiële Europese karaktertrek mag worden
"beschouwd, zullen wij niet kunnen tolereren door domme getals-
"verhoudingen te worden beheerst. Europa zal zijn de gemeenschap
"van de gezamenlijke minderheden of het zal niet zijn. Om dezelfde
"redenen mag men misschien humanistisch noemen, dat de neigingen
"in deze kring in meerdere mate uitgaan naar politieke en econo-
"mische, doch veel minder naar culturele integratie. Het zoeken
"naar het algemeen menselijke in andere culturen betekent niet,
"dat men zichzelf maar moet verliezen. Opgenomen in zijn cultuur
"komt de mens tot zijn meest wezenlijke zelfontplooiing en ook
"binnen Europa zelf laten zich gelukkig talrijke gezichten onder-
"scheiden. De staten zijn in de loop van de tijd van bovenaf tot
"stand gekomen uit de behoefte naar bescherming tegen de buiten-
"wereld en naar efficiënte organisatie in eigen kring. De naties
"daarentegen ontstonden van binnenuit in de culturen der verschil-
"lende volken en slaan als zodanig hun wortels in een diep ver-
"leden. De heteronome staten kunnen gemist worden als zij hun
"doel niet langer dienen; de autonome naties kunnen niet zonder
"meer tegen een eenheidsorde worden ingewisseld. Op cultureel
"gebied zij daarom federalisering het parool."

En tenslotte:

" Europa mag dan, zelfs gebundeld, politiek en economisch een
"afbrokkelende machtsfactor zijn; heeft het niet juist uit gees-
"telijk en zedelijk oogpunt de wereld nog heel veel te zeggen?
"Ziehier niet in de laatste plaats een hoogst gewichtig argument
"waarom een verenigd Europa een uiterst positieve bijdrage tot
"de verdere ontwikkeling van de mondiale samenleving kan leveren."

-0-

Een serie artikelen in Bevrijdend Denken over radicalisering van het Humanisme.

In Bevrijdend Denken van 3 december, 24 december en 31 december is een serie artikelen opgenomen, die nog niet is afgesloten, en waarin de heer Jo Scheper zijn gedachten over een radicalisering van het Humanisme ontwikkelt. In het nummer van 21 januari discussieert de schrijver over hetzelfde onderwerp met een opponent, de heer Valkenburg, die zijn bezwaren in het nummer van 7 januari heeft kenbaar gemaakt. Het is ondoenlijk hier de gehele gedachtengang van de heer Scheper uiteen te zetten. We geven hierbij, ter Kennismaking een stukje, overgenomen uit het artikel in Bevrijdend Denken van 24 december j.l.:

" Szczeny heeft ook bij zijn in ons land gehouden lezingen gepleit
"voor een pluralisme (meervoudigheid): het naast elkaar bestaan en

"gelijkelijk aanvaard worden van de diverse geestelijke hoofdstromingen; voor het Westen met name het christendom en het humanisme. "Dit streven vinden we tegenwoordig ook in het democratische socialisme (doorbraak!) en in het humanisme zoals dit in het Humanistisch Verbond belichaamd is.

" Toch zie ik dit pluralisme slechts als een overgangsfase, waarbij we niet te lang stil moeten staan.

" Al deze factoren (overheidsbescherming, fatsoen, confessioneel onderwijs, pluralisme) vertragen namelijk slechts de aanpassing van de algemeen gangbare levensvisie aan het in de laatste halve eeuw zo snel gegroeide wetenschappelijk inzicht.

" Desondanks beheerst het wetenschappelijk denken al steeds meer de inzichten omtrent wereld, mens en maatschappij: hoezeer vinden de resultaten van astronomie en fysica, psychologie en sociologie immers reeds toepassing in de praktijk - ja, ze zijn daaruit eenvoudig niet weg te denken! - zonder dat daar echter in voldoende mate levensbeschouwelijke consequenties uit getrokken worden.

" Deze aarzeling van vele nog met een godsdienstige levensovertuiging behepte wetenschapsmensen en anderen, om hun geestelijke gespletenheid op te geven, is echter psychologisch wel verklaarbaar. Namelijk uit de algemeen menselijke behoefte aan een houvast; aan een doelgerichtheid van en een uiteindelijke rechtvaardigheid in het menselijk bestaan. Bovendien doet geen mens - ook niet de tot objectivering geneigde wetenschapsman - gemakkelijk afstand van een in zijn jeugd eenmaal in zijn psyche gegrift geestelijk bezit.

" Ik sprak hierboven echter bewust van vertragen, want dat de opmars van de wetenschap definitief is tegen te houden, neem ik niet aan. En als een evenmin te stuiten daarop volgende ontwikkeling zal dit wetenschappelijk denken steeds meer de godsdienstige levensvisie terugdringen."

-o-

Bevrijdend Denken over Anneke Beekman.

Bevrijdend Denken van 7 januari neemt een groot gedeelte over uit het artikel over Anneke Beekman, dat onder de titel: "Geschonden recht en geschonden jeugd" is verschenen in Mens en Wereld. De redactie van Bevrijdend Denken knoopt hieraan vast een opwekking mee te doen aan de petitie aan de Minister van Justitie, waarin alsnog een ernstig onderzoek naar de zaak Anneke Beckman wordt gevraagd en waarvoor een formulier in hetzelfde nummer is afgedrukt.

-o-